

Πρεσβεία της Ελλάδος στην
Λισσαβόνα
Γραφείο Οικονομικών και
Εμπορικών Υποθέσεων

Δελτίο Οικονομικών και
Επιχειρηματικών Ειδήσεων
Πορτογαλίας Σεπτεμβρίου
2015.

Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

 Αναβάθμιση αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας Πορτογαλίας από οίκο Standard&Poor's. Η S&P's αναβάθμισε την αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης πιστοληπτικής ικανότητας της Πορτογαλίας, από BB, στην κατηγορία BB+, δηλαδή στην κατηγορία ομολόγων που ενέχουν μεν στοιχεία κερδοσκοπίας, αλλά πάντως μία μόνο βαθμίδα από τον αποχαρκτηρισμό τους ως υψηλού κινδύνου. Παράλληλα, μετάβαλε την προοπτική από «θετική» σε «σταθερή», διαψεύδοντας την προσδοκία των αγορών για διατήρηση της προοπτικής σε «θετική». Ο οίκος αιτιολόγησε την αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας ως αποτέλεσμα της ανάκαμψης της οικονομίας και της δημοσιονομικής προσαρμογής, εκτιμώντας, επίσης, ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα θα κυμανθεί πράγματι το 2015 κάτω του 3% επί του ΑΕΠ (χάρη στην ανάκαμψη και την μείωση των επιδομάτων ανεργίας). Σημειώνεται, τέλος, ότι ο οίκος Moody's, που προγραμμάτιζε πιθανή αλλαγή της αξιολόγησης της Πορτογαλίας στις αρχές Σεπτεμβρίου, προτίμησε να περιμένει το αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών της 4^{ης} Οκτωβρίου.

 Σύμφωνα με στοιχεία του Κρατικού Ινστιτούτου Στατιστικής-INE, **το δημοσιονομικό έλλειμμα του έτους 2014 αναθεωρείται σε 7,2% επί του ΑΕΠ**, έναντι προηγούμενης εκτίμησης 4,5%. Εν λόγω αναθεώρηση αντανάκλα την επίπτωση στον Προϋπολογισμό της ανακεφαλαιοποίησης της Novo Banco, ύψους 4,9δισ ευρώ, οποία πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο 2014. Πέραν αυτού, εκφράζονται προβληματισμοί ότι η υπόθεση Novo Banco θα έχει επίπτωση στους δημοσιονομικούς στόχους τόσο του 2015, όσο και του 2016. Υπενθυμίζεται ότι εκκρεμεί η πώληση της τράπεζας, η οποία θεωρείται πλέον βέβαιο ότι θα είναι ζημιογόνος, δηλαδή το αντίτιμο πώλησης δεν θα ανέλθει στο ποσό της ανακεφαλαιοποίησής της. Το ύψος της ζημίας που θα προκύψει θα καθορίσει το μέγεθος της επακόλουθης επιβάρυνσης στο τραπεζικό σύστημα και στον Κρατικό Προϋπολογισμό. Εξάλλου, σύμφωνα με την ίδια πηγή, **το δημοσιονομικό έλλειμμα, κατά το πρώτο 6μηνο 2015, ανήλθε σε 4,7% επί του ΑΕΠ**, μακράν του κυβερνητικού στόχου για το τρέχον έτος, ο οποίος κυμαίνεται σε 2,7%. Τα στοιχεία του INE επιβεβαιώνουν τις εκτιμήσεις, τόσο του ΔΝΤ και της Ε.Επιτροπής, όσο και της Τεχνικής Μονάδας Υποστήριξης σε Δημοσιονομικά Θέματα της Βουλής-ΥΤΑΟ, σύμφωνα με τις οποίες ο δημοσιονομικός στόχος της Κυβέρνησης είναι δύσκολα επιτεύξιμος.

Το πορτογαλικό Υπ. Οικονομικών εγκαινίασε νέους αποταμιευτικούς τίτλους του πορτογαλικού δημοσίου. Πρόκειται για **αποταμιευτικά ομόλογα**, απευθυνόμενα σε λιανικούς επενδυτές, οι αποδόσεις των οποίων θα κυμαίνονται στο επίπεδο αυτών της αγοράς, επαυξημένων κατά κάποιο ποσοστό, που δεν έχει, ωστόσο, ακόμα προσδιορισθεί. Η αξία εν λόγω τίτλων θα κυμαίνεται από 1.000-1εκ.ευρώ, ενώ η ωρίμανσή τους θα είναι μεσο-μακροπρόθεσμη, από 5-10 έτη. Σε αντίθεση με τους λοιπούς υφιστάμενους αποταμιευτικούς τίτλους, τα αποταμιευτικά ομόλογα θα διανέμονται από τις εμπορικές τράπεζες και θα μπορούν να ανταλλαχθούν στην δευτερογενή αγορά, πιθανόν στο Χρηματιστήριο Λισσαβόνας.

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Πορτογαλίας, τον περασμένο Ιούλιο το ονομαστικό δημόσιο χρέος (με βάση τον ορισμό Μάαστριχτ) αυξήθηκε κατά 1,6δισ ευρώ, σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, σε 227,1δισ ευρώ. Πάντως, τον Ιούνιο το **δημόσιο χρέος ως ποσοστό επί του ΑΕΠ μειώθηκε σε 128,6%**. Στα ανωτέρω ποσά δεν συνυπολογίζονται τα ταμειακά αποθέματα της χώρας που εκτιμώνται σε 14,8δισ ευρώ(07/2015). Σημειώνεται ότι η Κυβέρνηση έχει θέσει ως στόχο το κλείσιμο του έτους με ταμειακά αποθέματα ύψους 9δισ ευρώ και δημόσιο χρέος 124,2% επί του ΑΕΠ. Πτωτική τάση σε ονομαστικούς όρους κατέγραψε τον Ιούλιο το **ιδιωτικό χρέος**, τόσο των επιχειρήσεων, όσο και των νοικοκυριών. Πάντως, στο τέλος του α΄ 6μηνου 2015, το ιδιωτικό χρέος ανερχόταν σε 235,9% επί του ΑΕΠ, το οποίο κυρίως αφορά χρέος επιχειρήσεων (152,5% επί του ΑΕΠ), και σε μικρότερο βαθμό χρέος νοικοκυριών (83,4% επί του ΑΕΠ).

Η πορτογαλική στρατηγική για την πράσινη ανάπτυξη απεικονίζεται στην «**Δέσμευση για την Πράσινη Ανάπτυξη-ΔΠΑ**» για την δεκαετία 2015-2030, την οποία υιοθέτησε η πορτογαλική Κυβέρνηση τον περασμένο Απρίλιο. Εν λόγω εθνικό στρατηγικό πλαίσιο δράσης βασίζεται στους πυλώνες ανάπτυξη-απόδοση-βιωσιμότητα, ορίζει 14 προτεραιότητες και εξειδικεύει 111 πρωτοβουλίες σε 10 τομείς, φιλοδοξώντας στην επανεκκίνηση της οικονομίας με τρόπο βιώσιμο, προστατεύοντας το περιβάλλον και αξιοποιώντας τους φυσικούς πόρους. Ανάμεσα στις προτεραιότητες της ΔΠΑ είναι: η αύξηση της πράσινης ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας και των πράσινων εξαγωγών, η δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας, η αύξηση της παραγωγικότητας των υλικών και της ενσωμάτωσης αποβλήτων στην οικονομία, η εστίαση στην αστική αποκατάσταση, η αύξηση της ενεργειακής και υδατικής απόδοσης, η μείωση των εκπομπών CO₂, η αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η βελτίωση της κατάστασης των υδατικών πόρων και της ποιότητας του αέρα και, τέλος, η βελτίωση της βιοποικιλότητας. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τον **Δείκτη Βιώσιμης Ανάπτυξης του γερμανικού Ιδρύματος Bertelsmann**, η Πορτογαλία κατατάσσεται 5η χώρα με κριτήριο την επίδοσή της στην καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος, 4η στις εκπομπές CO₂ συνδεδεμένων με την παραγωγή ενέργειας και την ενεργειακή βιωσιμότητα, και 5η σε όρους έντασης πρωτογενούς ενέργειας και ενεργειακής απόδοσης. Επίσης, η Πορτογαλία κατέλαβε την 10η θέση στην κατάταξη του **Παγκόσμιου Οικονομικού Forum**, «**Δείκτης Απόδοσης Αρχιτεκτονικής Ενέργειας**», ο οποίος αξιολογεί την ενεργειακή πολιτική 125 χωρών.

Παραμένει η **εκκρεμότητα της πώλησης της Novo Banco**, της τράπεζας που δημιουργήθηκε τον Αύγουστο 2014, μετά τον διαχωρισμό του υγιούς τμήματος της παλαιάς BES (ιστορική και τρίτη μεγαλύτερη πορτογαλική τράπεζα) από τα τοξικά στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού της. Υπενθυμίζεται ότι η Novo Banco ανακεφαλαιοποιήθηκε με 4,9δισ ευρώ και μεταβιβάστηκε στο εθνικό Ταμείο Εξυγίανσης τραπεζών, με την προοπτική της πώλησής της το συντομότερο δυνατόν. Αν και η Τράπεζα της Πορτογαλίας-ΤτΠ είχε φθάσει σε προχωρημένο στάδιο διαπραγματεύσεων με την κινεζική Anbang Insurance, τελικά αυτές ναυάγησαν στο τέλος Αυγούστου, λόγω αβεβαιότητας σχετικά με το ύψος της απαιτούμενης ανακεφαλαιοποίησης της Novo Banco, που θα προκύψει από τα stress-tests του προσεχούς Νοεμβρίου. Παράλληλα, η ΤτΠ ανακοίνωσε ότι εισήλθε σε αποκλειστικές διαπραγματεύσεις με τον δεύτερο υποψήφιο αγοραστή, την επίσης κινεζική Fosun International.

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

 Ολοκληρώθηκε η **πώληση της επενδυτικής εταιρείας της Novo Banco, Banco Espirito Santo Investimento-BESI, στην κινεζική Haitong International Holdings**, έναντι 379 εκ.ευρώ. Σχεδόν άμεσα αποφασίσθηκε και αλλαγή της επωνυμίας της BESI σε Haitong Bank. Η Haitong Bank έχει έδρα στην Λισσαβόνα, όπου απασχολεί περίπου 200 υπαλλήλους, με παρουσία σε ευρωπαϊκές χώρες, όπως το Ην.Βασίλειο, την Ισπανία, την Πολωνία, καθώς επίσης την Βραζιλία, την Ινδία και τις ΗΠΑ. Πρόκειται για την πρώτη επένδυση εκτός Κίνας της Haitong, η οποία, σύμφωνα με τον Αντιπρόεδρό της, κ.Hiroki Miyazato, σκοπεύει, με όχημα την Haitong Bank (πρώην BESI), να επεκτείνει την δραστηριότητά της στην διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και στην χρηματοοικονομική ανάλυση και υποστήριξη συγχωνεύσεων και εξαγορών.

 Οι αρμόδιες αρχές του Portugal2020, του διαδόχου του πορτογαλικού ΕΣΠΑ, έδωσαν την έγκρισή τους στην **Τράπεζα Ανάπτυξης της Πορτογαλίας-IFD** για την σύσταση δυο Ταμείων ενίσχυσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ήτοι το Ταμείο Κεφαλαίου (146,9εκ.ευρώ) και το Ταμείο Δανείων/Εγγυήσεων (69,9εκ.ευρώ). Κατόπιν αυτού, η Τράπεζα θα προχωρήσει στην διαδικασία επιλογής ενδιάμεσων φορέων (εμπορικών τραπεζών, εταιρειών αμοιβαίων κεφαλαίων, Επιχειρηματικών Αγγέλων, κλπ.), μέσω των οποίων θα διοχετευθούν οι πόροι στις επιχειρήσεις, κατ' εκτίμηση ήδη από τα μέσα Οκτωβρίου. Πρόκειται για το τελικό σχέδιο ενός εγχειρήματος που ξεκίνησε προ 3ετίας. Σκοπός της π/Κυβέρνησης είναι η διοχέτευση, μέσω της IFD, σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις παροχών ύψους 1,5δισ ευρώ, καθ' όλη την διάρκεια της ισχύος του Portugal2020. Η **IFD** ιδρύθηκε τον Οκτώβριο 2014, κατά το πρότυπο της γερμανικής KfW, με αρχικό κεφάλαιο 100εκ.ευρώ και μοναδικό μέτοχο το πορτογαλικό Κράτος. Πάντως, πέραν των ανωτέρω, τα επιχειρησιακά προγράμματα του Portugal2020 προβλέπουν την παροχή επιπλέον 1,5δισ ευρώ για ανάπτυξη χρηματοοικονομικών εργαλείων.

 Η Εθνική Αρχή για την Αγορά Καυσίμων της Πορτογαλίας-ENMC διοργάνωσε Συνέδριο με θέμα «**Έρευνα για Πετρέλαιο στην Πορτογαλία**», στο οποίο συμμετείχαν εκπρόσωποι της Κυβέρνησης, ανάδοχοι και λοιπές εταιρείες του κλάδου, ακαδημαϊκοί, ερευνητές, κ.ά.. Στόχος του Συνεδρίου ήταν η παρουσίαση της πρόσφατης δραστηριότητας στην Πορτογαλία, όσον αφορά την αναζήτηση κοιτασμάτων πετρελαίου, η απεικόνιση της προοπτικής εξόρυξης πετρελαίου από τις πορτογαλικές ιζηματογενείς λεκάνες και μελλοντικά σχέδια ανάπτυξης της παραγωγής πετρελαίου στην χώρα. Σύμφωνα με τον Πρόεδρο της ENMC, κ.José Miguel Martins, πάνω από το ήμισυ της πορτογαλικής ΑΟΖ έχει δυναμικά αποθέματα πετρελαίου, προς τούτο είναι απαραίτητο να ενισχυθούν οι εργασίες έρευνας. Σημειώνεται ότι, από το 2007, έχουν πραγματοποιηθεί 175 υπεράκτιες γεωτρήσεις, εκ των οποίων οι 117 παρουσίασαν ενδείξεις κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου. Σε αυτό το πλαίσιο, κατά την περίοδο 2007-2013, πετρελαϊκές βιομηχανίες δαπάνησαν 264εκ.δολ.ΗΠΑ για την έρευνα υδρογονανθράκων στην Πορτογαλία. Ενδιαφέρον για τα πορτογαλικά κοιτάσματα έχουν επιδείξει μεγάλες εταιρείες, όπως η ιταλική ENI, η ισπανική REPSOL, η αυστραλιανή AUSTRALIS, καθώς και οι πορτογαλικές GALP, Portfuel και Partex. Επίσης, ο Πρόεδρος της ENMC ανακοίνωσε ότι, κατά τους προσεχείς μήνες, θα προκηρυχθούν διαγωνισμοί για 7 νέες παραχωρήσεις δικαιωμάτων έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στα πορτογαλικά ύδατα, και συγκεκριμένα στις λεκάνες του Πόρτο και του Algarve, Βόρεια και Νότια Πορτογαλία αντίστοιχα.

 Σε εξέλιξη βρίσκεται το νέο ΕΣΠΑ της Πορτογαλίας για την περίοδο 2014-2020, οποίο φέρει την ονομασία **Portugal2020** και περιλαμβάνει κοινοτικούς πόρους συνολικής αξίας 25δισ ευρώ. Σύμφωνα με τον Υφυπουργό Περιφερειακής Ανάπτυξης της Πορτογαλίας, κ.Castro Almeida, η υλοποίηση του Portugal 2020 και η διοχέτευση ζεστού χρήματος στην πορτογαλική αγορά έχει ήδη ξεκινήσει. Σημειώνεται ότι, βάσει στοιχείων του περασμένου Ιουνίου, το **ποσοστό απορρόφησης του ΕΣΠΑ 2007-2013 ανέρχεται σε 93%**. Εν τω μεταξύ, μέχρι το τέλος Αυγούστου, βάσει του Portugal2020, είχαν ανοίξει 415 διαγωνισμοί, για την παροχή 7,3δισ ευρώ,

ποσό που αντιστοιχεί στο 30% των συνολικών διαθέσιμων πόρων. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται και οι πόροι που διατίθενται, μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) και του ΕΠ Ανταγωνιστικότητας&Εξωστρέφειας Compete2020, στην πορτογαλική Τράπεζα Ανάπτυξης-IFD για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Επισημαίνεται ότι το τελευταίο τετράμηνο 2015 αναμένεται να αποτελέσει μια ευκαιρία, αλλά και μια πρόκληση, για την ενίσχυση της ρευστότητας στην πορτογαλική αγορά. Στόχος της πορτογαλικής Κυβέρνησης είναι η απορρόφηση, κατά το διάστημα αυτό, συνολικών ποσών ύψους 4δισ ευρώ, τόσο από το «κλείσιμο» του ΕΣΠΑ 2007-2013, όσο και από την εκτέλεση ποσοστού 5% του Portugal 2020.

 Κατά το πρώτο 6μηνο 2015, οι πορτογαλικές εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 5,76%, σε σχέση με το αντίστοιχο 6μηνο 2014. Επίσης, αυξήθηκαν οι εισαγωγές αγαθών κατά 4,36%, με αποτέλεσμα την μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου αγαθών κατά 2,1% σε 4,97δισ€. Το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από εξαγωγές κυμάνθηκε σε 83,55%. Οι πορτογαλικές εισαγωγές αφορούσαν κατά σειρά φθίνουσας αξίας ηλεκτρικές μηχανές&συσσκευές, ορυκτά καύσιμα, οχήματα&υλικό μεταφορών, χημικά, μέταλλα και τεχουργήματα αυτών, πλαστικά, κλωστοϋφαντουργικά, προϊόντα ζωικής προέλευσης, φυτικά προϊόντα, τρόφιμα, κλπ.. Σχεδόν όλες οι κατηγορίες προϊόντων εμφάνισαν αύξηση εισαγωγών, εκ των οποίων ξεχωρίζουν: λίπη&λάδια (+35%), υλικό μεταφορών (+22%), οπτικοακουστικό εξοπλισμό (+15%), χημικά (+11%), κλωστοϋφαντουργικά (+10%), κλπ.. Όσον αφορά τις εξαγωγές, αυτές αφορούν μηχανές&συσσκευές, οχήματα&υλικό μεταφορών, ορυκτά καύσιμα, κλωστοϋφαντουργικά, κλπ.. Την ίδια περίοδο, σύμφωνα με την ίδια πηγή, **οι ελληνικές εξαγωγές στην Πορτογαλία αυξήθηκαν κατά 6%, ενώ οι εισαγωγές μας από την Πορτογαλία μειώθηκαν κατά 5%, με αποτέλεσμα την συρρίκνωση του ελλείμματος στο διμερές εμπορικό ισοζύγιο εις βάρος της Ελλάδος, κατά 52%, σε 6,5εκ.ευρώ.** Αξιοσημείωτη δυναμική εμφάνισαν, μεταξύ άλλων, οι ελληνικές εξαγωγές ιχθυηρών (+19%), παρασκευασμάτων τροφίμων (+15%) κλωστοϋφαντουργικών (+14%) και χημικών (+7%). Μείωση κατέγραψαν την ίδια περίοδο οι ελληνικές εξαγωγές πλαστικών (-23%), μηχανών-συσσκευών (-8%), κλπ.

 Το σχέδιο της κατασκευής **υπερταχείας σιδηροδρομικής γραμμής εμπορευματικών μεταφορών, οποία θα συνδέει τον λιμένα Sines με την Μαδρίτη** παίρνει σάρκα και οστά. Η εταιρεία «Πορτογαλικές Υποδομές» προκήρυξε 3 διαγωνισμούς για την κατασκευή τμήματος 92χλμ. εν λόγω γραμμής (Évora-Caia), τους οποίους εντάσσει στο Στρατηγικό Πρόγραμμα Μεταφορών και Δικτύων 2014-2020. Ειδικότερα οι διαγωνισμοί αφορούν: τεχνικό συντονισμό του επενδυτικού έργου (με τιμή βάσης τα 2,5εκ.ευρώ και χρόνο εκτέλεσης 15 μήνες), κατασκευή της σιδηροδρομικής γραμμής/γεωτεχνικές υπηρεσίες (2,9εκ.ευρώ και 15 μήνες), ειδικές κατασκευές (5,1εκ.ευρώ και 15 μήνες). Πρόκειται για επένδυση που σχεδιάζεται από διετίας, συνολικού ύψους 700εκ.ευρώ. Το έργο θα συγχρηματοδοτηθεί από κοινοτικούς πόρους, στο πλαίσιο αξιοποίησης του πακέτου Juncker, σε ποσοστό 20-30% του συνολικού κόστους. Πάντως, σύμφωνα με τοπικά δημοσιεύματα η Πορτογαλία ευελπισθεί σε κοινοτική συγχρηματοδότηση της τάξης του 40%, βασιζόμενη και στο γεγονός ότι πρόκειται για έργο που εξ αρχής είχε την υποστήριξη των Βρυξελλών. Σε σχετική έκθεση, η Ε.Επιτροπή έχει επισημάνει ότι η έλλειψη σιδηροδρομικής γραμμής εμπορευματικών μεταφορών από την Évora στην Ισπανία περιορίζει σημαντικά το ευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών. Μάλιστα, το αρχικό σχέδιο ανέβαζε τον προϋπολογισμό σε 900εκ.ευρώ και περιελάμβανε την κατασκευή τρίτης γέφυρας στον Τάγο, ιδέα που εγκαταλείφθηκε, λόγω του υψηλού της κόστους.